УДК 681.3

Г. І. МІХАЛЕВСЬКА, В. Ц. МІХАЛЕВСЬКИЙ
Хмельницький національний університет

ДЕЯКІ ЗАВДАННЯ СУЧАСНИХ КОРПОРАТИВНИХ СХОВИЩ ДАНИХ

Розглянуті основні завдання та вимоги до сучасних корпоративних сховищ даних враховуючи зростаючі обсяги оброблюваної інформації і конкурентне середовище для IT-організації.

Розвиток технології сховищ даних розпочався з необхідності розділити дані, які використовуються для операцій, і дані, які використовуються в аналітичних цілях. Сховище даних забезпечує можливості, найбільш придатні для звітності. Крім того, розділення користувачів, що виконують транзакції, і користувачів звітності, чиї нерегламентовані запити можуть негативно позначитися на ефективності оперативних систем, гарантують оптимальне використання ресурсів інфраструктури даних.

І хоча сховища дають організації чудову платформу звітності і аналізу, в реальному часі вони, як правило, не працюють. Через технологічні обмеження сховища зазвичай поповнюються вночі за допомогою пакетної передачі даних. Для цього використовується пакетна програма, яка виконує вертикальне читання всієї бази з пошуком змін. Дані, що поступають в сховище за допомогою такого ETL-підходу, - завжди застарілі (як правило, на добу).

В міру зростання об'єму оброблюваних даних, а також кількості і різноманітності систем обробки даних, збільшується час і складність процесу наповнення сховища. Разом з тим, глобалізація, збільшення тривалості експлуатації систем, обмеженість договорів про сервісне обслуговування приводять до необхідності скорочення пакетних операцій. Поєднання більшої кількості даних і конкурентного тиску створює серйозні проблеми для IT-організації.

Рішення, прийняті на основі вчорашніх даних, перестають задовольняти більшість організацій. Прийняття рішень в реальному часі вимагає і даних в реальному часі, що накладає особливі вимоги на інтеграцію даних для сховища.

Крім того, аналітичні операції, що виконуються в сховищі, необхідно знову передавати в OLTP-систему, звідки поступили дані. Таким чином відбувається централізація аналітичної обробки і гарантується передача рішень, прийнятих на агрегованих даних в сховищі, у відповідні OLTP-системи.

Ці тенденції реалізуються таким чином:

1. Інтеграція даних в реальному часі для сховища даних. Отримання і передача даних в реальному часі з операційних систем в сховище, що робить дані доступними для аналізу.

2. Активне сховище даних. СД в реальному часі, доповнюване інструментами Business Intelligence для обробки і виконання бізнес-рішень. Рішення автоматично передаються в OLTP-системи. В результаті формується замкнутий цикл обробки.

У прагненні добитися функціонування сховища в режимі реального часу, успіх часто залежить від грамотного вибору інструменту інтеграції і підходу до отримання даних, що забезпечує можливість підвищення якості і своєчасності інформації.

Для підтримки інтеграції в реальному часі пакетний підхід до витягання операційних даних повинен бути замінений на процеси, які постійно відстежують стан початкових систем, захоплюють і перетворять зміни в даних по мірі виникнення, потім завантажують їх в сховище в режимі, максимально наближеному до реального часу. Постійний збір даних дозволяє аналізувати прибуток і цінові елементи в будь-яких часових рамках. Тенденції можна аналізувати з будь-якою вибраною періодичністю і без затримки.

ETL є ідеальним рішенням задачі завантаження великих об'ємів даних в сховище, а також дає широкі можливості перетворення даних. Проте ETL-операції зазвичай виконуються в момент припинення оновлення початкової системи, щоб гарантувати, що у момент отримання даних джерело не змінюється. Це, у свою чергу, приводить до невідповідностей між OLTP-системами і сховищем. В результаті дані і додатки не завжди доступні бізнес-користувачам.

EAI-рішення (Enterprise Application Integration - інтеграція корпоративних застосувань), раніше призначені для інтеграції додатків, сьогодні часто конкурують або співіснують з ETL-технологіями, будучи засобами інтеграції і отримання даних в реальному часі. EAI-рішення передають інформацію між початковою і цільовою системами, гарантують постачання даних, забезпечують розвинену підтримку потоку і спрощують основні елементи перетворення.

Проте EAI-технологія накладає обмеження на об'єми, оскільки початковим завданням цього методу була інтеграція саме додатків (а не даних), і суть його в запуску додатків та передачі інструкцій і повідомлень. Проте, можливість переміщати інформацію в реальному часі і підтримувати її цілісність в процесі інтеграції у ряді випадків робить технологію EAI придатною для взаємообміну між операційними системами і активним сховищем.

Іншим підходом до інтеграції даних в реальному часі є технологія управління транзакційними даними (transactional data management - TDM), призначена для отримання, передачі, перетворення, постачання і верифікації транзакційних даних в гетерогенному середовищі в реальному часі. TDM функціонує на виконаних

транзакціях: вибирає їх з OLTP-системи, застосовує основні методи перетворення і передає їх в сховище. По своїй архітектурі технологія асинхронна, проте забезпечує синхронну поведінку, працює із затримкою в частку секунди, підтримуючи цілісність даних в транзакції.

EAI і TDM призначені для передачі змін і оновлень даних, а не цілісних вибірок даних. Ні перше, ні друге не вимагає призупинки початкових систем, оскільки ці технології підтримують цілісність операцій мови маніпулювання даними (data manipulation language - DML). За рахунок цього істотно скорочується об'єм необхідних переміщень даних. І якщо ETL-засоби в основному призначені для початкового завантаження і перетворення даних, то EAI і TDM більше підходять для постійного збору даних.

Все більша кількість компаній використовують TDM-технологію з метою збору даних для сховища. TDM-засоби захоплюють, направляють, доставляють і перевіряють операції з даними в середовищі гетерогенних баз даних із затримкою в долі секунди.

Передача змінених даних на рівні транзакції дозволяє системі працювати в активному режимі і обробляти операції одночасно з наповненням сховища. В цьому випадку повністю усувається залежність інтервалу пакетної обробки і зберігається цілісність кожної транзакції.

Інтеграція сховища і OLTP-системи передбачає отримання і передачу транзакційних даних в сховище *одночасно з передачею даних про прийняті рішення* на основі даних СД в одну або декілька оперативних систем. Такий замкнутий цикл роботи також забезпечується засобами TDM.

В задачі інтеграції DW і OLTP можливе комбінування TDM і ETL-процесів. Зокрема для обробки даних в реальному часі, постійному захопленні і витяганні даних на транзакційному рівні. Засоби TDM можуть передавати дані в реальному часі в проміжний рівень зберігання цільової БД, де ETL-сервер перехоплюватиме дані і, застосувавши до них перетворення, завантажуватиме в сховище. У такого підходу є недоліки (зокрема, додаткова затримка і необхідність підтримувати ETL-сервер), проте вони обгрунтовані у випадку, якщо вимоги до перетворення даних дуже високі.

Переваги в тому, що нові транзакційні дані негайно захоплюються з дуже малим ефектом по продуктивності на OLTP-систему (в порівнянні із звичайним ETL-процесом).

При побудові сховища даних необхідно забезпечити можливість простого і ефективного доступу користувачів до аналізованої інформації. Для вирішення цього завдання використовують інструменти Business Intelligence. Продукти даного класу надають можливість проведення OLAP-аналізу (обертання даними, проведення деталізації, сортування і т.д.), а також дозволяють проглядати інформацію в зручному для сприйняття вигляді (графіки, зведені таблиці, звіти), що дозволяє приймати обгрунтовані рішення.

Для забезпечення можливості використання засобів Business Intelligence розробникам сховищ даних доводиться вирішувати ряд завдань: *проектування сховища з використанням багатовимірної моделі даних; розробка процедур ETL; забезпечення прийнятної якості даних.*

При побудові сховища зазвичай використовують багатовимірну модель даних. При такому підході інформація розбивається на два класи: факти і виміри. Факти - це числові характеристики, що позначають деяку подію. Наприклад, на рис. 1 в центрі схеми зображений факт (“продажі”), який визначає суму, витрачену клієнтом.

Факти завжди оточені текстовим контекстом - вимірами. На малюнку зображено три виміри, в яких задається інформація про товари, час здійснення операції і клієнтів (“товар”, “час”, “клієнт”).

Для наповнення сховища інформацією використовується програмне забезпечення класу ETL (Extract transfer load). Програмне забезпечення цього класу призначене для витягання, приведення до загального формату, перетворення і завантаження даних в сховище. Існують два підходи до написання ETL-процедур: їх можна написати вручну або скористатися спеціалізованими засобами ETL. Кожний з підходів має ряд переваг і недоліків, і вибір одного або іншого методу написання процедур ETL визначається вимогами до підсистеми завантаження даних в кожному конкретному випадку.

Не дивлячись на досвід і методики, накопичені за більш ніж 30-річну історію, проекти по створенню сховищ даних залишаються дуже ризикованими. За статистикою: 37% проектів припиняються, не отримавши яких-небудь результатів; 50% проектів доводяться до логічного завершення, але при цьому перевищуються терміни або бюджет на 20% і більше; 13% складають успішні системи.

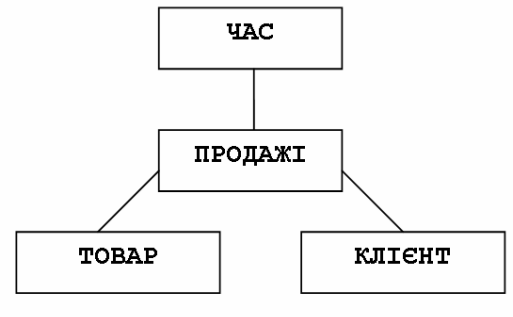

Багатомірна модель даних

Рис. 1

При цьому основним чинником ризику, що визначає успішність проекту по створенню сховищ даних, є проблема якості даних, що включає: *коректність* (всі значення, що містяться в сховищі даних, є достовірними і безпомилковими); *однозначність* (будь-яка запитана інформація повинна мати єдине значення, щоб вона не могла тлумачитися різними користувачами по-різному); *узгодженість* (інформація, що поступає в сховище даних, повинна відповідати єдиним вимогам); *повнота* (забезпечення того, щоб всі необхідні величини містили непорожні значення, і забезпечення контролю попадання в сховище даних всіх необхідних записів).

Для вирішення проблеми якості даних розробник може скористатися програмними засобами, що існують на ринку, такими як: системи профілізації інформації, системи моніторингу даних, засоби очищення інформації. Корисним може стати використання спеціалізованих засобів управління довідниками, які дозволяють управляти інформацією в предметній області, пов'язаній з певним вимірами. Як приклад наведемо засіб Oracle Customer Hub, який дозволяє управляти інформацією про клієнтів. Проте, використання даних подібного засобу в більшості проектів виявляється недостатнім, і розробникам доводиться реалізовувати додаткову логіку контролю якості даних на етапі ETL.

Висновки

Сховища даних раніше призначалися тільки для звітності, аналізу і прогнозування. Сьогодні все більше компаній прагне до активних операційних сховищ, а тому важливою вимогою стає обмін даними між СД і OLTP-засобом - в реальному часі і з мінімальною затримкою. Інструменти інтеграції даних, зокрема TDM, дають можливість рішення цієї задачі.

Список використаних джерел

1. Эрик Спирли. Корпоративные хранилища данных. Планирование, разработка и реализация. – Т.1. – Вильямс, 2007. – 400 с.

2. Kimball R., Caserta J. The Data Warehouse ETL Toolkit: Practical Techniques for Extracting, Cleaning, Confirming and Delivering Data. Wiley, 2004. – 525 p.